

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Kedves Ünneplő Közönség!

Egy több mint húsz évvel ezelőtti szociálpszichológiai kísérletben egy Japánból, illetve egy Egyesült Államokból származó emberekből álló csoportnak víz alatti felvételeket játszottak le. Amikor megkérték őket, hogy idézzék fel, mit láttak, az amerikaiak a halakról beszéltek, a japánok viszont arról, hogy a víz zöld volt, a mederben pedig kövek heverték.

A példa is mutatja, hogy egy jelenségnek számtalan megközelítése lehet. A világ megismeréséhez különböző módokon is eljuthatunk. Mi, kutatók tudjuk, hogy a természet és a társadalom vizsgálatának nem egyetlen útja van. Tanulmányaink, olvasmányaink, környezetünk, kultúránk, korábbi kutatásaink egyaránt meghatározzák azt, ahogyan egy-egy problémára tekintünk. A lényeg az, hogy a módszer, amelyet alkalmazunk, a kutatói közösség egymást követő generációi által kidolgozott és a tudományos közmegegyezés által elfogadott módszer legyen. Eötvös Loránd több mint egy évszázada mondta, hogy „a tudós hazája széles e világ”, ami jelzi a tudomány egyetemességét, de hozzátette, hogy „ne feledjük soha, hogy Magyarország is ehhez a világhoz tartozik”. Ezért az egyetemes és magyar tudományért tettek és tesznek mai díjazottjaink is, tudósok és kutatószervezők egyaránt, akiknek áldozatos munkája jelentősen hozzájárul mai ünnepünkhöz.

Hetényi János hittudós, bölcész akadémikus az Akadémián 1850-ben egy Széchenyi Istvánról tartott előadásában így fogalmazott: *„Szép a természet bámulandó rendszerét nem a babona, hanem a tudomány szempontjából fölfogadni”* .

A tudományos eredmények szélesebb körű elterjesztésének ez a „fölfogatása” azonban a 20. század közepéig nem volt általános. A kutatók a tudomány művelése mellett rendszerint nem törekedtek arra, hogy eredményeiket a széles nagyközönséggel is megismertessék.

Ám az iskolázottság, a műveltség színvonalának folyamatos emelkedése és a technológia az elmúlt több mint ötven évben egyre inkább lehetővé tette, hogy a kutatók ne csak egymással vagy egy szűk réteggel osszák meg legújabb felismeréseiket, hanem mindazokkal, akik szeretnék a tudomány belső szabályait, módszereit is megismerni.

A könyvek mellett a televízió elterjedésével már idehaza is generációk számára vált száraz tananyagból izgalmas jelenségek megértésének eszközévé, sőt szórakozássá, élménnyé a tudomány. Például a piarista Öveges professzor kísérletei révén a fizika, vagy a *Gólyavári*

esték sorozatának köszönhetően a történelem. A legutóbbi időkben pedig a *Mindentudás Egyeteme* hozta közelebb a legkülönfélébb tudományos eredményeket a nézőkhöz.

Tisztelt Hallgatóság!

A tudomány hitelességének erősítéséért a legtöbbet maguk a kutatók tehetik. Ők azok, akik egy-egy téma minden apró részletével tisztában vannak. Akik abból a képből, amely a fejükben van, képesek egy érthető és izgalmas áttekintést adni a nem szakértő érdeklődőknek is.

Az Akadémiának mint a magyar tudományosság legrangosabb intézményének egyik legfontosabb közfeladata a tudomány eredményeinek és módszereinek bemutatása, hogy így biztos tájékozódási pontokat kínáljon a lehető legtöbb embernek. A tudományünnepi rendezvénysorozat lényege ez, legfontosabb eszköze pedig ma már egyértelműen az internet. A virtuális tér, ahol az MTA aktívan jelen van, és ahol egyre több értékes tudományos tartalom gyűlik évről évre.

Kedves Ünneplők!

Egy az MTA Székházban tartott tudományos előadás hangulatát természetesen nem adhatja vissza egy-egy felvétel. A hely szelleme olyan többletet ad, amelyet azok érezhetnek csak igazán, akik jelen vannak, és személyesen is ellátogatnak hozzánk. S mivel a „genius loci” nem csak a tudomány palotájában, hanem annak környezetében is hat, örömmel említem meg, hogy a Magyar Tudományos Akadémia vezetése úgy döntött, az MTA alapításának 200. évfordulója alkalmából a megújuló Széchenyi téren olyan jelet – művészi alkotást – állíttat Budapest Főváros Önkormányzatával közösen, amely egyaránt méltó az Akadémia történetiségéhez, és utal a tudomány naprakészségére, mindenkori aktualitására és gyors reagálóképességére is.

Ugyanezt a kettős elkötelezettséget hivatottak kifejezni minden évben a tudományünnepi programok is. Hagyomány és megújulóképesség – e két szóval jellemezhető Akadémiánk és a Magyar Tudomány Ünnepe, amelynek rendezvényeihez – csatlakozva vezetőtársaimhoz – magam is tartalmas időtöltést, jó szórakozást kívánok.